

Lesideeën claves: onderbouw

Lesideeën middenbouw: pagina 4

Lesideeën bovenbouw: pagina 6

Getal onder de 10

- Doel: de leerlingen oefenen met tellen en klappen/spelen op een vooraf bepaald getal.
- De leerkracht telt hardop tot 10 (of tot 8/6/4) en laat dit ook op vingers zien. Spreek een tel af waarop iedereen een klap geeft, bijvoorbeeld tel 5 en herhaal dit een aantal keer.
- Iedere leerling neemt vervolgens een getal in zijn hoofd en geeft een klap op een zelfgekozen getal. De klap kan ook vervangen worden door een ander geluid (stem, bodysound, instrument).
- Uitbreiding: Eén leerling neemt een getal in zijn hoofd en tikt met de claves op het gekozen getal. De andere leerlingen raden welk getal de leerling in zijn hoofd had.

Rara, wat hoor ik daar?

- Doel: de leerlingen herkennen de klank van een aantal schoolinstrumenten en kunnen deze benoemen.
- Luisterspel met instrumenten:
Leg een aantal instrumenten op tafel met een duidelijke verscheidenheid in klank. Bijvoorbeeld: claves, handtrom, sambabal, bekken.
Eén leerling is de muzikant en mag op 1 van de instrumenten muziek maken. De andere leerlingen hebben hun ogen dicht of zitten omgedraaid en luisteren welk instrument er bespeeld wordt door deze te benoemen of aan te wijzen.
- Uitbreiding:
  - Meerdere instrumenten na elkaar of tegelijk laten horen en laten benoemen of aanwijzen.
  - Koppel een beweging aan het geluid van het instrument. Bijvoorbeeld: claves=lopen (als de claves stil zijn, sta je stil), sambabal= met beide armen zwaaien in de lucht (als de sambabal stil is, stop je met zwaaien), bekken = een sprongetje maken

Wat zegt een kip?

- Doel: de leerlingen zingen het lied *Wat zegt een kip?* en spelen bij "tok tok tok" op claves mee.
- Zing het lied voor (zie onder de bladmuziek) en stel bij iedere keer luisteren een luistervraag:
  - Welk dier heb je gehoord? (kip)
  - Hoe vaak zing ik 'kip'? (4 keer)
  - Wat zegt een kip? (tok tok tok)
- Laat de leerlingen de laatste regel zingen: "Tok tok tok anders niet!" Laat de leerlingen meeklappen op "Tok tok tok". Zing zelf de rest van het lied. Wissel na een aantal keer zingen van rol.
- Uitbreiding:
  - "Tok tok tok" niet meer zingen, maar 1 leerling laten spelen op de claves.
  - Nieuwe dieren verzinnen (start met één lettergreep dieren, zoals hond, koe, poes, vis) en ook instrumenten kiezen voor het geluid dat ze maken.

Wat zegt een kip?

D A A7 D

Wat zegt een kip als ie vro - lijk is? Wat zegt een kip met ver - driet?

D G A D

Wat zegt een kip? Wat zegt een kip? Tok tok tok an - ders niet!

Tel maar mee!

- Vraag aan klas: wie weet er een getal onder de tien/twintig?
- Tik het aantal dat genoemd is op de claves in een regelmatig tempo en laat de leerlingen zachtjes meetellen.
- Vraag aan de kinderen wie er een geluid of een woord kan bedenken dat bij het thema hoort. Stel de vraag aan de hand van het thema dat op dat moment aan de orde is. Bijvoorbeeld:
  - Wat voor geluid maakt een poes?
  - Wat voor geluid maakt een ziekenwagen?
  - Wat voor woord hoort er bij een verjaardag/feestje/lente etc'
- Zeg tegen de kinderen dat ze als ze bij het gekozen getal zijn, met zijn allen tegelijkertijd het afgesproken geluid maken. Voorbeeld: was het getal 9?: 1,2,3,4,5,6,7,8, miauw. Laat de kinderen in hun hoofd meetellen (zonder geluid).
- Variatie: laat de woorden of geluiden luid of zacht klinken (of fluister ze), of laat bijvoorbeeld de poes verdrietig, boos, blij of bang klinken.

Tel maar mee 2

- Laat de klas twee getallen kiezen onder de 8 (of 10).
- Bedenk met de klas twee bodypercussie geluiden, bijvoorbeeld: een klap in je handen en een klap op je borst. Of een klapje op je wangen en een tik op je billen etc.
- Spreek twee getallen af waarop de bodypercussies gaan klinken.
- Tik met de claves op een rustig tempo tot 8 (of 10). Op het eerste gekozen getal maakt de klas het ene geluid en op het tweede gekozen getal het andere. Voorbeeld: de gekozen getallen zijn 3 en 7: 1,2, klap,4,5,6,tik op billen, 8.
- Let erop dat de kinderen precies gelijk de geluiden uitvoeren.
- Probeer het patroon te herhalen en laat de klas de geluiden steeds zachter of juist steeds luider uitvoeren.
- Variatie: vraag de kinderen in plaats van bodypercussie geluiden te gaan staan bij de gekozen getallen of kies een andere beweging zoals zwaaien, armen in de lucht etc.

Brievenbusblues

Lesidee aan de hand van het lied *De brievenbusblues* op pagina 39 van Eigenwijs.

- Liedtekst:
Postbode Pieter heeft een flinke klus
Postbode Pieter zoekt een brievenbus
Postbode Pieter luister goed,
dan kun je horen waar de brief in moet
- Leer de kinderen het lied aan door voor- en nazingen. Voeg bewegingen toe (zoekt = handen boven ogen, luister = hand bij je oor houden, etc.)

Lesideeën claves

- Kies 5 of 6 schoolinstrumenten (inclusief claves) en laat ze aan de kinderen horen. Bijvoorbeeld triangel, bekkens, woodblock, claves, belletjes, rasp etc. Bespreek de verschillen in klank.
- Neem 5 of 6 pictogrammen of plaatjes van dezelfde instrumenten mee en leg die in het midden van de kring. Leg de instrumenten in de bouwhoek of poppenhoek, waar de kinderen ze niet kunnen zien.
- Eén leerling gaat in de hoek bij de instrumenten zitten.
- Zing het lied met zijn allen. De leerling in de hoek kiest een instrument en speelt erop, zonder dat de anderen het zien.
- Een leerling uit de kring wordt postbode en raadt welke 'brief' (pictogram/plaatje behorende bij het bespeelde instrument) er gepost moet worden en brengt de juiste brief bij de leerling in de hoek.
- Als het goed is mag de leerling die de brief postte in de hoek gaan zitten.
- Zing het lied nog een keer, de leerling in de hoek kiest één van de overgebleven instrumenten en laat die horen.
- Een andere postbode uit de kring post de juiste brief.
- Ga zo door totdat alle brieven gepost zijn.

Brievenbusblues 2

- Leer de kinderen het lied aan door voor- en nazingen, voeg bewegingen toe (zoekt = handen boven ogen, luister = hand bij je oor houden, etc.)
- Maak kaarten met verschillende huisnummers (getallen tot 10 of 20)
- Zing het lied in zijn geheel en tik na afloop met de claves het aantal dat op één van de huisnummerkaartjes staat. Een leerling of de hele klas luistert op welk huisnummer de brief gepost moet worden en kiest het juiste huisnummerkaartje.
- Extra: Geef een kind uit de klas de claves en laat hem een 'huisnummer spelen' na afloop van het lied.

Onderzoek naar geluiden

- Geef de claves door in de kring. Ieder kind mag proberen er een ander geluid uit te halen, bijvoorbeeld: op elkaar tikken, langs elkaar wrijven, met je nagels erop tikken, op de punten tegen elkaar tikken, etc. Hoeveel geluiden kunnen we ontdekken? Ga wanneer er geen nieuwe geluiden meer gevonden worden door met het volgende spel:
- Spreek drie geluiden af die je een nummer geeft. Bijvoorbeeld: nummer 1 is gewoon tikken, nummer 2 is wrijven en nummer 3 is de punten op elkaar. Kunnen de kinderen de claves nu doorgeven en zonder te praten steeds het volgende geluid maken? Dus kind nummer 4 maakt weer geluid 1, enzovoort. Doe dit tot de claves de hele kring rond zijn. (Deze opdracht is voor de middenbouw moeilijker te maken door het kind wat geweest is het volgende nummer te laten bepalen voor het kind naast hem. Dit in een redelijk rap tempo zodat ze niet te lang kunnen nadenken. Eventueel maak je er een spel van waarbij een leerling af is wanneer hij/zij een fout geluid maakt.)

Lopen op het ritme van de claves

- Geef met de claves het tempo aan en de kinderen lopen op de maat door de zaal. Varieer met versnellen en vertragen. Ook kunt u een verrassingselement inbouwen door steeds lang te wachten op de volgende tik. Hierdoor moeten de kinderen goed luisteren en anticiperen.

Lesideeën claves: middenbouw

Tafelclaves 1

- Kies één van de tafels waar de leerlingen mee bezig zijn.
- Tik op een regelmatig tempo met de claves en laat de leerlingen zachtjes meetellen.
- Laat de kinderen op alle uitkomsten van de tafel van (bijvoorbeeld de tafel van 3) in de handen klappen, terwijl ze zachtjes meetellen. Dus op tik 3,6,8,12,15,18,21,24,27 en 30 van de claves, klappen ze in hun handen.
- Probeer het ook zonder zachtjes meetellen.
- Variatie: laat de kinderen een beweging of een bodypercussie geluid maken i.p.v. in de handen te klappen. Bijvoorbeeld met de handen in de lucht of een klap op de borst bij iedere uitkomst.
- Laat één van de leerlingen de claves bespelen terwijl de rest van de klas de opdracht uitvoert.

Tafelclaves 2

- vervolg op tafelclaves 1
- Tik op een rustig tempo op de claves.
- Laat de ene helft van de klas op alle uitkomsten van de tafel van 3 klappen, en de andere helft op alle uitkomsten van de tafel van 4. Tik tot 40. Wanneer vallen de klappen samen? Op tik 12, 24 en 36.
- Varieer weer de geluiden, of bedenk bewegingen i.p.v. van geluiden.
- Kies ook twee andere tafels om het nog moeilijker te maken.
- Uitbreiding:
  - Voer het tempo op.
  - Eén leerling heeft de beurt en tikt met de claves op de uitkomsten van de gekozen tafel. Als één van de andere leerlingen hem/haar betrapt op een vergissing (fout getal of niet getikt), mag er "tattoo tattoo" geroepen worden en is de volgende aan de beurt. Wie komt het verst?

AapNa

- Doel: de leerlingen kunnen een ritme gespeeld op claves naklappen en naspelen met bodysounds.
- Speel een kort ritme voor op de claves en laat de leerlingen het ritme naklappen. Als dit goed gaat mogen de leerlingen het ritme nadoen met verschillende bodysounds, zoals stamp, vingerknip, borstklap, beenklap etc. Zorg dat het ritme hetzelfde blijft. Om dit te bereiken is het verstandig hetzelfde ritme een aantal keer te herhalen, zodat iedereen het ritme goed beheerst en kan vertalen naar bodysounds.
- Uitbreiding:
  - Kies een goed gelukt bodysound ritme en doe deze met de hele klas. Claves beginnen met het voorspelen van het ritme.
  - Maak er een ritmestuk van en speel een aantal ritmes achter elkaar. Bijvoorbeeld: 4 keer ritme A – 4 keer ritme B – 4 keer ritme A.

Werken met Grafische notatie

- Spreek met de kinderen een notatie af bij een geluid: een stip is een tik met de claves op elkaar en een streep is de claves langs elkaar wrijven. De kinderen die geen claves hebben kunnen het met hun handen doen (klappen/wrijven). De leerkracht kan een notatie maken en aanwijzen waar we zijn, maar dit kunnen de kinderen natuurlijk ook zelf heel goed doen.
- Variatie: maak een speciaal symbool voor de claves. 1 kind mag deze spelen en moet dus extra goed opletten wanneer hij aan de beurt is.

Lesideeën claves

A ram sam sam

- Doel: De leerlingen zingen het lied *A ram sam sam* en kunnen het lied spelen op instrumenten.
- De leerkracht zegt/zingt de woorden met bewegingen erbij en laat de leerlingen meedoen. Voeg steeds een woord toe, waardoor uiteindelijk het hele lied klinkt.
- Bewegingen bij het lied:
  - *A ram sam sam*: (A=niks) op ram sam sam met beide handen 3 keer op bovenbenen slaan.
  - *Guli guli*: handen om elkaar heen draaien
  - *Aravi*: Handen vanuit midden naar links omhoog en rechts omhoog bewegen
- Doe een luisterspel met drie instrumenten; welk instrument past bij welk woord?
  - *A ram sam sam*: claves
  - *Guli guli*: sambabal, schudeitje of belletjes
  - *Aravi*: triangel of klankstaaf
- Zing het lied. De leerlingen met instrument spelen alleen bij het woord dat bij hun instrument hoort.
- Uitbreiding:
  - Laat de leerlingen het lied innerlijk zingen (in je hoofd zingen) en alleen de instrumenten klinken. (tussenstap: playbacken)
  - Zing (en speel) het lied in canon

A ram sam sam

1

A - ram - sam - sam a - ram - sam - sam gu - li gu - li gu - li

2

gu - li gu - li ram - sam - sam. A - ra - vi a -

ra - vi gu - li gu - li gu - li gu - li gu - li ram sam sam.

Lesideeën claves: bovenbouw

Doorgeefspel

- Doel: de leerlingen geven de claves door in de kring en houden samen het tempo vast, ervaren het resultaat van goede samenwerking en samen muziek maken.
- Geef een klap door in de kring. Aandachtspunten: in twee richtingen, zo snel mogelijk, in één tempo. (tik mee op de claves)
- Geef een klap door en zorg ervoor dat je precies tegelijk klapt met je buurman/buurvrouw.
- Evalueer: Wie waren er precies samen? Welke klap was dus het meest gelijk?
- Geef de claves door in de kring. Iedereen geeft 1 tik op de claves. Je mag de claves pas doorgeven/aanpakken als je elkaar hebt aangekeken. (zonder te praten, in stilte)
- Zorg dat het doorgeven nu in een ritme gaat: iedere leerling tikt eenmaal op de claves en geeft ze vervolgens door aan degene die daarnaast zit. Zeg de volgende woorden mee: "tik –geef- tik- geef- etc".
- Uitbreiding: Maak van de tik een langer ritme dat eindigt op "geef".

Tafelclaves 3 (6obeater)

- Vervolg op tafelclaves 2 (zie middenbouw)
- Tik rustig op de claves.
- Kies de tafels van 3, 4 en 5, verdeel de klas in drieën. Laat de ene groep op alle uitkomsten van de tafel van 3 klappen/bewegen/een bodypercussiegeluid maken, de andere op de uitkomsten van de tafel van 4 en de laatste groep op de uitkomsten van de tafel van 5. Wanneer vallen er klappen samen? De eerste klap die samen valt is bij tik 60, laat de kinderen eerst zachtjes meetellen, blijf herhalen totdat het helemaal goed gaat
- Laat de leerlingen op de overige tellen ook bewegingen/geluiden bedenken, zodat er een patroon van 3 tellen, een patroon van 4 tellen en een patroon van 5 tellen ontstaat. Voer samen uit tot 60 tellen.

Rondje claves

- Begin in kringopstelling.
- Tel steeds tot 4 met de hele klas en stap mee op de maat.
- Gaat dat goed? Speel zelf een eenvoudig eigenbedacht ritme van 4 tellen op de claves, stop na 4 tellen, tel 4 tellen verder, en voer nog een keer een ritme uit van 4 tellen.
- Geef de claves door in de kring. Een leerling mag een improvisatie uitvoeren van precies 4 tellen, niets is fout!
- In de volgende 4 tellen geeft de leerling de claves door in de kring aan de volgende leerling.
- Op de volgende 4 tellen krijgt de volgende leerling de solo, etc.
- Ga zo de hele kring door.